

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zvládneme římské číslování?

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marie Vintrová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

Zvládneme římské číslování?

Nejdříve si přečtěte a snažte si pamatovat zápis základních čísel pomocí písmen abecedy a několikrát si zopakujte, případně si poznamenejte pomůcku, která vám zapamatování usnadní ☺:

Ivan Vedl Xénii Lesní Cestou Do Města

$$I = 1$$

$$C = 100$$

$$V = 5$$

$$D = 500$$

$$X = 10$$

$$M = 1000$$

$$L = 50$$

Dnes používaná pravidla: k větší číslici můžeme přičíst maximálně tři menší,

$$\text{např. } V + III = 8$$

$$C + L + X + II = 162$$

$$M + D + CC + XX + I = 1721$$

Dále je nutné postupovat odečítacím způsobem, kdy větším číslicím vždy předcházejí menší:

$$IV = 4$$

$$XC = 90$$

$$IX = 9$$

$$CD = 400$$

$$XL = 40$$

$$CM = 900$$

$$L = 50$$

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marie Vintrová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

Převeďte:

995 = CMXCV	MCCXII = 1212
1248 = MCCXLVIII	MCDXXXIV = 1434
1526 = MDXXVI	MCMXLV = 1945
1620 = MDCXX	MCXXV = 1125
2001 = MMI	MDCCCLIX = 1859
2012 = MMXII	MCMXVIII = 1918

Vyzkoušejte si online test a prohlédněte další odkazy:

<http://matematika.hrou.cz/prevod-na-rimske-cislice.php>
<http://rimskecislice.cz/konvertor-rimske-cislice-na-arabske>
<http://krizovky.svada.cz/rimsky.php>

Domácí úkol:

- 1) Prohlédněte si pozorně obrázek [zdroj vlastní] a text a hledejte odlišnost v zápisu číselného údaje:

...francouzský král Karel IV. byl
Václavovým strýcem, podle něj přijal
Václav při biřmování jméno Karel...

- 2) Poznamenejte si zjištěný rozdíl a zkuste pomocí vyhledavače najít na internetu zdůvodnění.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marie Vintrová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

Řešení domácího úkolu:

Hodinové ciferníky jsou popisovány římskými číslicemi. Obvykle je používán jinak nezvyklý symbol **IIII** pro 4, ale obvyklý **IX** pro 9. Jednou se tak odečítací pravidlo neaplikuje, podruhé ano. **Proč?**

Možné vysvětlení: čtyřznakové **IIII** je vizuálně souměrné s číslem **VIII** na druhé straně ciferníku – uplatňuje se tradiční estetické hledisko.

Římané totiž nejprve zapisovali takto: obvykle psali číslo 4 jako **IIII**, číslo 40 jako **XXXX**, takže číslo 999 bylo složeno jako **DCCCCLXXXVIII**, teprve později jako **CMXCIX**.

Důležitá poznámka: nula nemá obecně svůj symbol, přestože Římané číslici 0 a její význam dobře znali. Používali výraz *nullae* = nic. Absence tohoto symbolu přispěla během 11. století k tomu, že v praktickém životě byla římská čísla nahrazena arabskými číslicemi.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marie Vintrová.